

Ὁ δρόμος πρὸς τὴ Βηθανία καὶ τὰ Ἱεροσόλυμα (Schmemmann Alexander Protopresbyter (1921- 1983))

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία / Ἄγιοι - Πατέρες - Γέροντες / Θεολογία και Ζωή / Ορθόδοξη πίστη / Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#)

Ἡ ἕκτη καὶ τελευταία ἑβδομάδα τῆς Μεγ. Σαρακοστῆς ὀνομάζεται «ἑβδομάδα τῶν Βαΐων». Γιὰ ἕξι μέρες πρὶν τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου καὶ τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησίας μᾶς ὠθεῖ ν' ἀκολουθήσουμε τὸν Χριστὸ, καθὼς πρῶτος ἀναγγέλει τὸ θάνατο τοῦ φίλου Του καὶ κατόπιν ἀρχίζει τὸ ταξίδι Του στὴ Βηθανία καὶ στὴν Ἱερουσαλήμ.

Τὸ θέμα καὶ ὁ τόνος αὐτῆς τῆς ἑβδομάδας δίνονται τὴν Κυριακὴ τὸ ἀπόγευμα, στὸν Ἑσπερινό:

Τὴν ἕκτην τῶν σεπτῶν Νηστειῶν Ἑβδομάδα, προθύμως ἀπαρχόμενοι, Κυρίῳ προεόρτιον ὕμνον τῶν Βαΐων ἄσωμεν πιστοί, ἐρχομένῳ ἐν δόξῃ δυνάμει Θεότητος, ἐπὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, νεκρῶσαι τὸν θάνατον...

Στὸ κέντρο τῆς προσοχῆς εἶναι ὁ Λάζαρος - ἡ ἀρρώστεια του, ὁ θάνατός του, ὁ θρῆνος τῶν συγγενῶν του καὶ ἡ ἀντίδραση τοῦ Χριστοῦ σ' ὅλα αὐτά.

Ἔτσι τὴ Δευτέρα ἀκοῦμε:

Σήμερα Χριστῷ, πέραν Ἰορδάνου διατρίβοντι, δηλοῦται ἡ νόσος τοῦ Λαζάρου...

Τὴν Τρίτη:

Χθὲς καὶ σήμερα ἡ νόσος ἡ τοῦ Λαζάρου...

Τὴν Τετάρτη:

Σήμερον Λάζαρος, θανῶν θάπτεται, καὶ θρῆνον ᾄδουσιν, αἱ τούτου σύγγονοι, ὡς δὲ προγνώστης καὶ Θεός, τὸ πάθος προηγόρευσας...

Τὴν Πέμπτη:

Δισημερεύει σήμερον, θανῶν ὁ Λάζαρος...

Τέλος, τὴν Παρασκευή:

Ἔρχεται ὁ Κύριος εἰς Βηθανίαν... .. καὶ γὰρ ἤκει ἐξαναστῆσαι ἐκ τάφου Λάζαρον...

Ἡ τελευταία ἐβδομάδα, δηλαδή, περνάει μὲ πνευματικὴ περισυλλογὴ πάνω στὴν ἐρχόμενη συνάντηση τοῦ Χριστοῦ μὲ τὸ θάνατο - πρῶτα στὸ πρόσωπο τοῦ φίλου Του Λαζάρου, ἔπειτα στὸ θάνατο τοῦ ἴδιου τοῦ Χριστοῦ. Πλησιάζει ἡ «ῶρα τοῦ Χριστοῦ», γιὰ τὴν ὁποία τόσο συχνὰ μιλοῦσε καὶ πρὸς αὐτὴν προσανατολιζόταν ὅλη ἡ ἐπίγεια διακονία Του. Θὰ πρέπει νὰ ρωτήσουμε: ποιά εἶναι ἡ θέση καὶ ποιὸ τὸ νόημα αὐτῶν τῶν πνευματικῶν σκέψεων, πάνω στὴ Μεγάλῃ Σαρακοστή; Πῶς συνδέονται μὲ τὴν ὅλη μας προσπάθεια τῆς περιόδου αὐτῆς; Αὐτὲς οἱ ἐρωτήσεις προϋποθέτουν μία ἄλλη ἐρώτηση, μὲ τὴν ὁποία θὰ πρέπει τώρα ν' ἀσχοληθοῦμε μὲ κάποια συντομία. Σὲ κάθε ἀνάμνηση γεγονότων ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ Χριστοῦ, ἡ Ἐκκλησία πολὺ συχνὰ -ἂν ὄχι πάντοτε- μεταφέρει τὸ παρελθὸν στὸ παρόν. Ἔτσι, τὴ μέρα τῶν Χριστουγέννων, ψέλνουμε: «Σήμερον γεννᾶται ἐκ Παρθένου...», τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων, λέμε: «Σήμερον εἰσέρχεται εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα...», τὴ Μεγάλῃ Παρασκευῇ: «Σήμερον κρεμᾶται ἐπὶ ξύλου...». Ἡ ἐρώτηση, λοιπὸν, εἶναι: ποιὸ εἶναι τὸ νόημα αὐτῆς τῆς χρονικῆς μεταφορᾶς; Ποιά εἶναι ἡ σημασία αὐτοῦ τοῦ λειτουργικοῦ «σήμερον»;

Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς ἐκκλησιαζόμενους πιθανὸν τὸ θεωροῦν αὐτὸ σὰν μία ρητορικὴ μεταφορά, σὰν ποιητικὸ «σχῆμα λόγου». Ἡ δική μας, ἡ σύγχρονη προσέγγιση τῆς λατρείας γίνεται μὲ δυὸ τρόπους: ἢ μὲ τὴ λογικὴ ἢ μὲ τὸ συναίσθημα. Ἡ λογικὴ προσέγγιση περιορίζει τὴ λειτουργικὴ τελετουργία σὲ ιδέες. Βρίσκεται δὲ στὶς ρίζες τῆς «Δυτικίζουσας» Θεολογίας, ἡ ὁποία ἀναπτύχθηκε στὴν Ὁρθόδοξη Ἀνατολή, ἀφοῦ ἀπομακρύνθηκε ἀπὸ τὴν πατερικὴ ἐποχὴ, καὶ γιὰ τὴν ὁποία ἡ Θεία Λειτουργία εἶναι, στὴν καλύτερη περίπτωση, ἕνα ἀκατέργαστο ὑλικὸ γιὰ καθαρὸς διανοητικὸς ὀρισμὸς καὶ θεωρήματα. Ὅ,τι δὲ στὴ λατρεία δὲν μπορεῖ νὰ περιοριστεῖ σὲ μία διανοητικὴ ἀλήθεια, ἐπιγράφεται «ποίησις» - δηλαδή κάτι πὸ δὲν μπορεῖ κανεὶς νὰ τὸ πάρει στὰ σοβαρά. Καὶ ἐφ' ὅσον εἶναι ὀλοφάνερο, ὅτι τὰ γεγονότα πὸ μνημονεύονται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία ἀνήκουν στὸ παρελθόν, τὸ λειτουργικὸ «σήμερον» δὲν μπορεῖ νὰ ἔχει κάποιο σοβαρὸ νόημα. Ὅσο δὲ ἀφορᾷ τὴ «συναίσθηματικὴ» προσέγγιση, αὐτὴ εἶναι τὸ ἀποτέλεσμα μίας ἀτομικιστικῆς καὶ ἐγκεντρικῆς εὐσέβειας, πὸ εἶναι, κατὰ πολλοὺς τρόπους, τὸ συμπλήρωμα τῆς

διανοητικής θεολογίας. Γι' αὐτοῦ τοῦ εἴδους τὴν εὐσέβεια, ἢ λατρεία, πάνω ἀπὸ καθετὶ ἄλλο, εἶναι ἓνα χρήσιμο πλαίσιο γιὰ προσωπικὴ προσευχή, εἶναι φόντο γιὰ ἔμπνευση, ποὺ σκοπὸς του εἶναι νὰ «θερμάνει» τὴν καρδιά μας καὶ νὰ τὴ στρέψει πρὸς τὸ Θεό. Τὸ περιεχόμενο καὶ τὸ νόημα στὶς ἀκολουθίες, στὰ λειτουργικὰ κείμενα, στὶς ἱεροτελεστίες ἔχουν, στὴν περίπτωσή αὐτή, δευτερεύουσα σημασία· ὅλα τοῦτα εἶναι χρήσιμα καὶ ικανοποιητικὰ, μόνον ἐφ' ὅσον μὲ βοηθοῦν νὰ προσεύχομαι! Καὶ ἔτσι τὸ λειτουργικὸ «σήμερον» σβήνει, ὅπως ἐξάλλου καὶ ὅλα τὰ ἄλλα λειτουργικὰ κείμενα, μέσα σ' ἓνα εἶδος ξεχωριστῆς κατανοητικῆς καὶ ἔμπνευσμένης «προσευχῆς».

Ἐξαιτίας τῆς πόλωσης στὴν ἐκκλησιαστικὴ νοοτροπία, ὅσον ἀφορᾷ τοὺς δυὸ τρόπους προσέγγισης τῆς λατρείας, εἶναι πολὺ δύσκολο σήμερα νὰ δείξουμε, ὅτι ἡ ἀληθινὴ λειτουργία τῆς Ἐκκλησίας δὲν μπορεῖ νὰ περιοριστεῖ οὔτε στὶς «ιδέες» οὔτε στὴν «προσευχή». Δὲν ἐορτάζει κανεὶς τὶς ιδέες! Ὅσο γιὰ τὴν ἀτομικὴ προσευχή, δὲν λέει τὸ Εὐαγγέλιο ὅτι, ὅταν θέλουμε νὰ προσευχηθοῦμε, νὰ μπαίνουμε στὸ «ταμεῖον» μας καὶ νὰ ἔχουμε προσωπικὴ ἐπικοινωνία μὲ τὸ Θεό; (Ματθ. 6, 6). Ἡ σωστὴ ἀντίληψη τῆς γιορτῆς προϋποθέτει καὶ τὰ δυὸ, καὶ τὸ γεγονὸς καὶ τὴν κοινωνικὴ ἢ ὁμαδικὴ συμμετοχὴ σ' αὐτό. Μία γιορτὴ, ἓνα πανηγύρι, μπορεῖ νὰ πραγματοποιηθεῖ μόνον, ὅταν οἱ ἄνθρωποι συναντιῶνται ὅλοι μαζί, ξεπερνώντας τὸ φυσικὸ χωρισμὸ καὶ τὴν ἀπομόνωση, δροῦν ὅλοι μαζί σὰν ἓνα σῶμα, πραγματικὰ σὰν ἓνα πρόσωπο μπροστὰ σ' ἓνα γεγονὸς (γάμος, κηδεία, νίκη κλπ.). Καὶ τὸ πιὸ φυσικὸ θαῦμα σὲ ὅλες τὶς γιορτὲς εἶναι ἀκριβῶς, τὸ ὅτι ξεπερνιέται, ἔστω καὶ προσωρινά, τὸ ἐπίπεδο τῶν ιδεῶν καὶ αὐτῆς ἀκόμα τῆς ἀτομικότητας. Χάνει πραγματικὰ κανεὶς τὸν ἑαυτὸ του μέσα σὲ μία γιορτὴ καὶ συναντᾷ τοὺς ἄλλους, κατὰ ἓνα μοναδικὸ τρόπο. Ἀλλὰ τότε, ποῖο ἀκριβῶς εἶναι τὸ νόημα αὐτοῦ τοῦ λειτουργικοῦ «σήμερον», μὲ τὸ ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία ἐγκαινιάζει ὅλες τὶς γιορτὲς της; Μὲ ποιά ἔννοια γεγονότα ἀπὸ τὸ παρελθὸν γιορτάζονται «σήμερον»;

Θὰ μπορούσε κανεὶς νὰ πεῖ, χωρὶς νὰ ὑπερβάλλει, ὅτι ὅλη ἡ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας εἶναι μία συνεχὴς ἀνάμνηση καὶ ἀναφορά. Στὸ τέλος κάθε ἀκολουθίας ἀναφερόμαστε στοὺς ἀγίους :«... ὧν τὴν μνήμην ἐπιτελοῦμεν...»· ἀλλὰ πέρα ἀπ' ὅλες τὶς ἄλλες μνήμες ἡ Ἐκκλησία εἶναι μία ἀτέλειωτη ἀνάμνηση τοῦ Χριστοῦ.

Ἀπὸ καθαρὰ φυσιολογικὴ πλευρὰ, ἡ μνήμη εἶναι μία διφορούμενη λειτουργία. Ἔτσι, τὸ νὰ θυμόμαστε κάποιον ποὺ ἀγαπᾶμε καὶ ποὺ τὸν χάσαμε σημαίνει δυὸ πράγματα. Ἀπὸ τὴν μίαν πλευρὰ, ἡ μνήμη εἶναι κάτι πολὺ περισσότερο ἀπὸ ἀπλὴ γνώση τοῦ παρελθόντος. Ὅταν θυμᾶμαι τὸν μακαριστὸ πατέρα μου, τὸν βλέπω· εἶναι παρὼν στὴ μνήμη μου, ὄχι σὰν ἓνα συνολικὸ ἄθροισμα ὅλων ὅσων γνωρίζω γι' αὐτὸν ἀλλὰ μὲ ὅλη τὴ ζωντανὴ του πραγματικότητα. Ἀλλὰ ἀπὸ τὴν ἄλλη

πλευρά, αυτή ή παρουσία με κάνει να συνειδητοποιώ, ότι δεν είναι πια εδώ, ότι ποτέ δεν θα ξαναείναι σ' αυτόν τον κόσμο και σ' αυτή τη ζωή, ούτε θα άγγιξω το χέρι που τόσο ζωντανά βλέπω με τη φαντασία μου. Η μνήμη, λοιπόν, είναι ή πιό θαυμάσια και ταυτόχρονα ή πιό τραγική απ' όλες τις ανθρώπινες λειτουργίες, γιατί τίποτε άλλο δεν αποκαλύπτει καλύτερα την σπασμένη φύση της ζωής μας, την ανικανότητα του ανθρώπου να διατηρήσει κάτι πραγματικά, να το κατέχει άληθινά σ' αυτόν τον κόσμο. Η μνήμη μας φανερώνει, ότι «ο χρόνος και ο θάνατος βασιλεύουν στη γη». Αλλά ακριβώς γι' αυτό, ή μοναδικά ανθρώπινη αυτή λειτουργία της μνήμης γίνεται το κέντρο του Χριστιανισμού, γιατί μ' αυτή τελειώνει την ανάμνηση ενός Ανθρώπου, ενός Γεγονότος, μίας Νύχτας, μέσα στο βαθύ σκοτάδι της οποίας ακούμε τα λόγια: «τοῦτο ποιείτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν...» Και νά, το θαῦμα γίνεται! Τὸν θυμόμαστε και Ἐκεῖνος εἶναι ἐδῶ - ὄχι σαν μία νοσταλγική εἰκόνα ἀπὸ τὸ παρελθόν, ὄχι σαν ἕνα θλιβερό «ποτέ πιά...» ἀλλὰ με μία τέτοια ἔντονη παρουσία, πὸν ή Ἐκκλησία μπορεῖ αἰώνια νὰ ἐπαναλαμβάνει τὰ λόγια πὸν εἶπαν οἱ μαθητὲς μετὰ τὴ συνάντηση στὴν Ἑμμαοὺς «...οὐχὶ ή καρδιά ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν...;» (Λουκ. 24,32).

Ἡ φυσιολογική μνήμη εἶναι πρῶτα ἀπ' ὄλα μία «παρουσία τοῦ ἀπόντος», ἔτσι ὡστε, ὄσο περισσότερο παρῶν εἶναι αὐτὸς πὸν θυμόμαστε, τόσο πιό ὀξὺς εἶναι ὁ πόνος ἀπὸ τὴν ἀπουσία του. Αλλὰ «ἐν Χριστῷ», ή μνήμη ξανάγινε ή δύναμη πὸν γεμίζει τὸν διασπασμένο χρόνο, διασπασμένο ἀπὸ τὴν ἁμαρτία και τὸ θάνατο, ἀπὸ τὸ μίσος και τὴ λησμοσύνη. Αὐτή λοιπόν ή νέα μνήμη, ή μνήμη σαν δύναμη πάνω ἀπὸ τὸ χρόνο και τὴν καταστροφή του, ἀποτελεῖ τὴν καρδιά τὴς λειτουργικῆς γιορτῆς και τοῦ λειτουργικοῦ «σήμερον». Σίγουρα ή Παρθένος δὲν γεννάει σήμερα, οὔτε κάποιος «ουσιαστικά» στέκεται μπροστὰ στὸ Σταυρό· και σαν γεγονότα τοῦτες οἱ πράξεις ἀνήκουν στὸ παρελθόν. Αλλὰ «σήμερον» μπορούμε νὰ θυμόμαστε αὐτὲς τὲς πράξεις και ή Ἐκκλησία εἶναι βασικά τὸ δῶρο και ή δύναμη αὐτῆς τὴς ἀνάμνησης, πὸν μεταβάλλει πράξεις ἀπὸ τὸ παρελθόν σὲ αἰώνια σημαντικά γεγονότα.

Ἡ λειτουργική γιορτή, λοιπόν, εἶναι μία νέα εἴσοδος τὴς Ἐκκλησίας στὸ γεγονὸς και αὐτὸ σημαίνει εἴσοδο, ὄχι μόνο στὲς «ιδέες» τοῦ γεγονότος ἀλλὰ στὴ χαρά του, στὴ λύπη, στὴ ζωή του και στὴ συγκεκριμένη πραγματικότητά του. Ἐνα πράγμα πρέπει νὰ ξέρουμε, ὅτι με τὴν κραυγή «...Θεέ μου, Θεέ μου ἵνα τί με ἔγκατέλιπες» ὁ Σταυρωμένος Χριστὸς φανέρωσε τὴν «κένωσή» Του και τὴν ταπείνωσή Του. Εἶναι, ὅμως, πολὺ διαφορετικὸ πράγμα νὰ γιορτάζουμε κάθε χρόνο αὐτὸ πὸν ἔγινε ἐκείνη τὴ μοναδική Παρασκευή· ὁπότε, χωρὶς καμιά λογικοποίηση, ξέρουμε με πλήρη βεβαιότητα, ὅτι αὐτὰ τὰ λόγια, πὸν ἀκούστηκαν μία μόνο φορᾶ, παραμένουν αἰώνια ἀληθινὰ και τίποτε, οὔτε ή νίκη, οὔτε ή δόξα μποροῦν ποτέ νὰ τὰ ἐξαλείψουν. Αὐτὸ πὸν πρέπει νὰ ἐξηγήσουμε εἶναι, ὅτι ή ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου

ἔγινε γιὰ νὰ βεβαιωθοῦμε γιὰ «τὴν κοινὴν ἀνάστασιν» (τροπάριο τῆς ἡμέρας). Εἶναι κάτι τὸ συναρπαστικὸ, νὰ γιορτάζουμε κάθε μέρα γιὰ μία ὀλόκληρη ἑβδομάδα αὐτὴ τὴ συνάντηση ἀνάμεσα στὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο, ποὺ ἀργὰ ἀργὰ πλησιάζει, νὰ γινόμαστε μέρος της, νὰ βλέπουμε μὲ τὰ μάτια μας καὶ νὰ νιώθουμε μὲ ὄλο τὸ εἶναι μας αὐτὸ ποὺ ὑπονοεῖ ὁ Ἰωάννης μὲ τὰ λόγια του: «Ἰησοῦς οὖν ὡς εἶδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ τοὺς συνελθόντας... ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν... καὶ ἐδάκρυσεν» (Ιωάν. 11,33-35). Γιὰ μᾶς καὶ σέ μᾶς, ὅλα αὐτὰ συμβαίνουν «σήμερον». Δὲν ἤμασταν τότε ἐκεῖ, στὴ Βηθανία, κοντὰ στὸν τάφο μὲ τὶς ἀδερφές ποὺ θρηνοῦσαν. Μόνο ἀπὸ τὸ Εὐαγγέλιο, ξέρουμε ὅλα ὅσα ἔγιναν ἐκεῖ. Ἀλλὰ μέσα στὴν Ἐκκλησία, μὲ τὴ γιορτὴ της σήμερα, ἓνα ἱστορικὸ γεγονὸς γίνεται ἓνα γεγονὸς καὶ γιὰ μᾶς, γιὰ μένα γίνεται μία δύναμη στὴ ζωὴ μου, μία ἀνάμνηση, μία χαρά. Ἡ Θεολογία δὲν μπορεῖ νὰ πάει πέρα ἀπὸ τὴν «ἰδέα». Καὶ ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἰδεολογικὴ πλευρά, ἄραγε ἔχουμε ἀνάγκη αὐτές, τὶς πέντε συνεχεῖς μέρες, ἐφ' ὅσον εἶναι κάτι τόσο ἀπλὸ νὰ λέμε: «τὴν κοινὴν ἀνάστασιν... πιστούμενοι»; Ἀλλὰ τὸ ὄλο θέμα εἶναι, ὅτι ἡ πρόταση αὐτὴ καθ' αὐτὴ δὲν βεβαιώνει τίποτε. Ἡ ἀληθινὴ ἐπιβεβαίωση πηγάζει ἀπὸ τὴ γιορτὴ καὶ συγκεκριμένα ἀπ' αὐτές τὶς πέντε μέρες, ὅποτε διακηρύττουμε τὴν ἀρχὴ τῆς φοβερῆς μάχης ἀνάμεσα στὴ ζωὴ καὶ στὸ θάνατο καὶ ἀρχίζουμε, ὄχι τόσο πολὺ νὰ καταλαβαίνουμε ὅσο νὰ μαρτυροῦμε, ὅτι ὁ Χριστὸς πρόκειται νὰ θανατώσει τὸ θάνατο.

Ἡ ἀνάσταση τοῦ Λαζάρου, ἡ ὑπέροχη γιορτὴ αὐτοῦ τοῦ μοναδικοῦ Σαββάτου, εἶναι πέρα ἀπὸ τὴ Μεγάλῃ Σαρακοστῇ. Τὴν Παρασκευὴ, παραμονὴ τοῦ Σαββάτου, σ' ἓνα ἰδιόμελο λέμε: «τὴν ψυχωφελῇ πληρώσαντες Τεσσαρακοστήν, καὶ τὴν ἀγίαν ἑβδομάδα τοῦ Πάθους Σου, αἰτοῦμεν κατιδεῖν». Μέσα στὴ λειτουργικὴ ὁρολογία, τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου καὶ ἡ Κυριακὴ τῶν Βαίων εἶναι ἡ «ἔναρξη τοῦ Σταυροῦ». Ἀλλὰ ἡ τελευταία ἑβδομάδα τῆς Σαρακοστῆς, ἡ προεόρτια αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, εἶναι ἡ τελικὴ ἀποκάλυψη τοῦ νοήματος τῆς Μεγάλῃς Σαρακοστῆς.

Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ εἶπαμε, ὅτι ἡ Σαρακοστὴ εἶναι προετοιμασία γιὰ τὸ Πάσχα· στὴν πραγματικότητα, ὅμως, ἡ καθημερινὴ ἐμπορία, ποὺ ἔχει μέχρι τώρα γίνει παράδοση, βεβαιώνει, ὅτι αὐτὴ ἡ προετοιμασία παραμένει ἀφηρημένη καὶ κατ' ὄνομα μόνο. Ἡ Σαρακοστὴ καὶ τὸ Πάσχα εἶναι βαλμένα πλάι πλάι ἀλλὰ χωρὶς καμιὰ οὐσιαστικὴ κατανόηση τῆς σχέσης τους καὶ τῆς ἀλληλοεξάρτησης. Ἀκόμα καὶ ὅταν δὲν παίρνουμε τὴ Σαρακοστὴ μόνο σὰν μία περίοδο γιὰ νὰ πραγματοποιήσουμε τὴν ἐτήσια ἐξομολόγηση καὶ τὴ Θεία Κοινωνία, συνήθως τὴ σκεπτόμαστε σὰν μία περίοδο γιὰ ἀτομικὴ προσπάθεια καὶ ἔτσι παραμένει ἐγωκεντρικὴ. Μὲ ἄλλα λόγια, ἐκεῖνο ποὺ οὐσιαστικὰ λείπει ἀπὸ τὸ βίωμα τῆς Σαρακοστῆς εἶναι: ἡ σωματικὴ καὶ πνευματικὴ προσπάθειά μας νὰ σκοπεύουν στὴ συμμετοχὴ μας στὸ «σήμερον» τῆς Ἀνάστασης τοῦ Χριστοῦ, ὄχι σὰν μία ἀφηρημένη ἠθικότητα, οὔτε σὰν μία ἠθικὴ πρόοδό μας ἢ σὰν ἓναν αὐστηρότερο

ἔλεγχο στὰ πάθη, οὔτε ἀκόμα σὰν μία προσωπικὴ τελείωση ἀλλὰ σὰν πλήρη συμμετοχὴ (συμμετοχὴ ποὺ περικλείει τὰ πάντα) στὸ τελικὸ «σήμερον». Ἡ χριστιανικὴ πνευματικότητα ποὺ δὲν ἔχει αὐτὸν τὸ σκοπὸ κινδυνεύει νὰ γίνῃ ψευτο-χριστιανικὴ, γιατί, σὲ τελευταία ἀνάλυση, μία τέτοια πνευματικότητα παρακινεῖται ἀπὸ τὸ «ἐγώ» καὶ ὄχι ἀπὸ τὸ Χριστό. Ὁ κίνδυνος ἐδῶ εἶναι ὅτι, ὅταν ἡ καρδιὰ ἐξαγνιστεῖ, καθαριστεῖ καὶ ἐλευθερωθεῖ ἀπὸ τὸν δαίμονα ποὺ τὴν κατοικοῦσε, παραμένει ἄδεια καὶ ὁ δαίμονας ξαναγυρίζει σ' αὐτὴν «καὶ παραλαμβάνει ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χεῖρονα τῶν πρώτων» (Λουκ. 11,26).

Στὸν κόσμον τοῦτο, τὸ καθετὶ -ἀκόμα καὶ ἡ «πνευματικότητα»- μπορεῖ νὰ γίνῃ δαιμονικὴ. Ἔτσι εἶναι πάρα πολὺ σημαντικὸ νὰ ξαναβροῦμε τὸ νόημα καὶ τὸ ρυθμὸ τῆς Μεγάλης Σαρακοστῆς, σὰν γνήσιας προετοιμασίας γιὰ τὸ μεγάλο «σήμερον» τοῦ Πάσχα.

Εἶδαμε μέχρι τώρα, ὅτι ἡ Σαρακοστὴ ἔχει δυὸ μέρη. Πρὶν ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκύνησης, ἡ Ἐκκλησία μᾶς προτρέπει νὰ αὐτοσυγκεντρωθοῦμε, νὰ πολεμήσουμε τὴ σάρκα καὶ τὰ πάθη, τὸ πονηρὸ καὶ κάθε ἄλλη ἁμαρτία. Ἀλλὰ καὶ ὅταν τὰ κάνουμε ὅλα αὐτά, μᾶς παρακινεῖ συνέχεια νὰ κοιτάζουμε μπροστά, νὰ ἐξετάζουμε τὴν προσπάθειά μας καὶ νὰ τὴν ὑποκινοῦμε γιὰ «κάτι καλύτερο», ποὺ εἶναι προετοιμασμένο γιὰ μᾶς. Μετὰ ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τῆς Σταυροπροσκύνησης, τὸ μυστήριον τοῦ Πάθους τοῦ Κυρίου, τοῦ Σταυροῦ Του καὶ τοῦ θανάτου γίνεται τὸ κέντρο σὲ ὅλες τὶς ἱεροτελεστιές τῆς Σαρακοστῆς, γίνεται κέντρο τὸ «ἀπέλθομεν εἰς Ἱεροσόλυμα...».

Τελικά, στὴ διάρκειά αὐτῆς τῆς προπαρασκευαστικῆς ἐβδομάδας, ἀρχίζει ἡ ἀνάμνηση τοῦ μυστηρίου. Ἡ ὅλη προσπάθεια τῆς Σαρακοστῆς μᾶς ἔκανε ἱκανοὺς νὰ παραβλέψουμε ὅλα ἐκεῖνα ποὺ, συνήθως καθημερινά, ἐπισκιάζουν τὸ κεντρικὸ ἀντικείμενον τῆς πίστεως, τῆς ἐλπίδας καὶ τῆς χαρᾶς μας. Ὁ χρόνος, ὅπως τὸν ξέραμε, τελείωσε πιά. Τώρα μετρίεται, ὄχι ὅπως συνήθως μὲ τὶς ἀπασχολήσεις καὶ τὶς φροντίδες μας ἀλλὰ μὲ ὅ,τι συμβαίνει στὸ δρόμον γιὰ τὴ Βηθανία καὶ, πέρα ἀπ' αὐτή, γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα. Καὶ ἀκόμα μία φορᾶ λέμε, πὼς ὅλα αὐτὰ δὲν εἶναι ρητορικὰ σχήματα. Γιὰ ὅποιον ἔχει γευτεῖ τὴν ἀληθινὴ λειτουργικὴ ζωὴ -ἔστω καὶ μία μόνο φορᾶ, ἀκόμα καὶ μὲ ἀτέλειες,- εἶναι σχεδὸν ὀλοφάνερο, ὅτι ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ ἀκοῦμε: «Χαίροις πόλις Βηθανία, πατρίς ἡ τοῦ Λαζάρου..., αὔριον Χριστὸς παραγίνεται...», ὁ ἐξωτερικὸς κόσμος γίνεται κάπως ἐξωπραγματικὸς καὶ σχεδὸν νιώθει κανεὶς πόνον, ὅταν ἀπὸ ἀνάγκη ἔρχεται καθημερινὰ σὲ ἐπαφὴ μ' αὐτόν. Ἡ πραγματικότητα βρίσκεται σ' αὐτὰ ποὺ συμβαίνουν στὴν Ἐκκλησίαν, σ' αὐτὴ τὴν ἀνάμνηση, ποὺ μέρα μὲ τὴ μέρα μᾶς κάνει ν' ἀναγνωρίσουμε, τί σημαίνει νὰ

περιμένεις καὶ γιατί ὁ Χριστιανισμὸς εἶναι πάνω ἀπὸ κάθε ἄλλη προσδοκία καὶ προετοιμασία. Ἔτσι, ὅταν φτάνει ὁ Ἑσπερινὸς τῆς Παρασκευῆς καὶ ψέλνουμε: «τὴν ψυχωφελή, πληρώσαντες Τεσσαρακοστὴν...», δὲν ἔχουμε μόνο ἐκπληρώσει μία ἐτήσια χριστιανικὴ «ὕποχρέωση» ἀλλὰ εἴμαστε ἕτοιμοι νὰ κάνουμε δικά μας τὰ λόγια τοῦ ὕμνου, ποὺ ψέλνουμε τὴν ἐπόμενη μέρα:

«Διὰ Λάζαρον σὲ Χριστὸς ἤδη σκυλεύει

θάνατε· καὶ ποῦ σοῦ Ἄδη τὸ νίκος...».

Πηγή: agiazoni.gr